

ŞAKİROĞLU, Mahmut H.

(1939-2013)

Osmanlı tarihçisi.

ش

20 Aralık 1939 tarihinde İstanbul'da doğdu. 1960'ta İstanbul İtalyan Lisesi'nden mezun oldu. 1965'te İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Sonçağ Kürsüsü'nde ve Yüksek Öğretmen Okulu'nda lisans öğrenimini tamamladı. Ardından Adana Düziçi İlköğretmen Okulu'na tarih öğretmeni olarak tayin edildi. 1967'de İtalyan hükümetinin verdiği bursla İtalya'da bir yıl bilimsel araştırmalarda bulundu. Aynı yıl içerisinde yaş tashihi yapıp doğum tarihini 1941 olarak düzeltti. Şubat 1969'da Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yeniçağ Kürsüsü'ne asistan oldu, iki yıllık askerî görevinden sonra 1973'te eski görevine döndü. Bekir Sıtkı Baykal'ın danışmanlığında hazırladığı *II. Osman'ın Katli ve Bunun Anadolu'daki Yankıları* başlıklı doktora tezini 1978'de tamamladı. Ertesi yıl Venedik Arşivi'nde çalışma yapmak ve İtalyanca'sını iletirmek üzere İtalya'ya gitti. Bu süreçte Roma'da Doğu Enstitüsü'nde, Vatikan Arşivi ve Kütüphanesi'nde, Cenova Devlet Arşivi'nde araştırmalarda bulundu. 1980 Kasımında yurda döndükten sonra yardımcı doçentlik kadrosuna tayin edildi (1982). Doçentlik takdim tezini Köprülü Mehmed Paşa'nın Girit Seferi (1645-1669) konusunda hazırladı. 16 Kasım 1984'te doçent unvanını kazandıysa da kadroya geçemedi. 1983-1985 yıllarında Konya Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde çalışmalarına devam etti. 1987'de İtalya Devleti kendisini "İtalya Cumhuriyeti Liyakat nişanı" ile (Cava-

lier madalyası) ödüllendirdi. 1991'de Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yeniçağ Kürsüsü'nde profesörlüğe yükseldi. 20 Aralık 2006'da yaş haddinden emekliye ayrıldı. 3 Ekim 2013 tarihinde vefat etti.

International Association of Maritime Studies üyesi olan Mahmut H. Şakiroğlu'nun ilmî çalışmaları genellikle iki alanda yoğunlaşmıştır. Bunlardan ilkinin Osmanlı-İtalya ilişkileri çerçevesinde yaptığı araştırmalar, ikincisini tercüme faaliyetleri oluşturur. İlk dönemlerde makalelerini ve İtalyanca'dan yaptığı çevirileri daha çok *Erdem* dergisiyle *Türk Tarih Kurumu Belleten*'de yayımlamış, Osmanlı sultanı hizmetindeki Venedikli korsanlar ve casuslarla ilgili İtalyanca bir kitap telif etmiştir (*Spie e Corsari Veneti: A Servizio Del Sultano Ottomano*, Venedik 1993). Genelde Venedik ve Cenova arşivlerinde, Roma'daki kütüphanelerde saklanan Türkçe belgeler üzerinde yaptığı araştırmalara dayanan bu çalışmalar, XV-XVI. yüzyıllarda Apenin yarımadasındaki devletçiklerle Osmanlılar arasındaki siyasal ve ekonomik ilişkilere dikkat çekmesi bakımından önemlidir. 1990'ların başlarından itibaren *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* için kaleme aldığı, İtalya'da yetişen Türkolog ve şarkiyatçılarla İtalya'ya dair ellinin üzerindeki maddesi onun Türk tarihçiliğine yaptığı önemli katkılar arasındadır. Şakiroğlu telif eserlerinin yanı sıra çevirileriyle de Osmanlı-İtalya ilişkilerinin tarihine ışık tutmuştur. İtalyanca'dan Türkçeye çevirdiği makaleler dışında Agostino Pertusi'nin, İstanbul'un fethiyle ilgili çağdaş Avrupa kaynaklarını bir araya getiren eserini *İstanbul'un Fethi: Çağdaşların Tanıklığı* adıyla (I-III, İstanbul 2004-2008) ve Tommaso Bertelé'nin İstanbul'daki Venedik temsilciliğinin tarih boyunca geçirdiği değişimi inceleyen eserini *Venedik ve Kostantiniyye: Tarihte Osmanlı-Ve-*

nedik İlişkileri ismiyle (İstanbul 2012) tercüme etmiştir. Türk tarihine ve Türk tarihçiliğine katkıda bulunan bilim adamlarının bibliyografyasını hazırlama ve nekroloji yazıları kaleme alma işi Şakiroğlu'nun diğer bir çalışma alanıdır. Reşit Saffet Atabinen (İstanbul 1985), Semavi Eyice (Ankara 1991), Metin And (Ankara 1993) ve Tahsin Öz (*Belleten*, XXXVIII/152 [1974], s. 733-749) gibi önemli kişilerin bibliyografyasını düzenleyen ve M. Tayyib Gökbilgin, Bekir Sıtkı Baykal, Ömer Lütfi Barkan, Cengiz Orhonlu için nekroloji yazıları yazan Şakiroğlu yayımladığı pek çok tanıtma yazısıyla da dikkat çeker (yayımlarının bir listesi için bk. Eyice, sy. 43 [2014], s. 497-507).

BİBLİYOGRAFYA :

Mahmut H. Şakiroğlu'nun AÜ DTCF Arşivi'ndeki personel dosyası; Semavi Eyice, "Kaybettiğimiz Bir Osmanlı Tarihi Uzmanı: Prof. Dr. Mahmut Şakiroğlu", *Osm.Ar.*, sy. 43 (2014), s. 493-507.

FATİH YEŞİL

ŞARKİ

(bk. İBNÜ't-TAYYİB eş-ŞARKİ).

ŞÂVİRİ

(bk. GÜNDÜZ, Abdurrahman).

ŞEHÂBEDDİN PAŞA

(ö. 857/1453'ten sonra)

Osmanlı veziri.

Sarayda Harem'den yetiştiği için "Hacıdım" lakabıyla anılır. Dönemin kaynaklarında Kula Şahin, Kavala Şahin ismiyle de zikredilir. Vakıf kayıtlarında ise adının başında "Gazi" ve "Elhac" unvanları bulunur. Menşei ve hayatının ilk dönemine dair kaynaklarda bilgi yoktur. II. Murad devrinde sarayda yetiştiği, Harem'de akağalardan biri olduğu bilinmektedir. Franz Babinger, İbn Kemal'in *Tevârih-i Âl-i Osmân*'ına atflla onun Gürcü asıllı olduğunu belirtirse de (*Aufsätze und Abhandlungen*, I, 144) bu bilgi diğer kaynaklarda yer almaz. Muhtemelen sarayda II. Murad'ın yakın adamlarından biri olarak öne çıktı. 835'ten (1432) önce Arnavutluk'ta Evrenosoğlu Ali

Mahmut H. Şakiroğlu